fot. 123rf.com

ZESZYT PRACY
KLUBU PRO-LIFE

wspólnota miłośników życia

NA PODSTAWIE ENCYKLIKI *EVANGELIUM VITAE*

www.kluby.pro-life.pl

KLUBY Pro-Life

Opracowanie: Magdalena Guziak-Nowak, o. dr Krzysztof Niewiadomski OFMCap

Projekt graficzny i skład: Marcin Nowak

Korekta: Agata Gołda, Maria Wyrwa

Wydawca: Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka, ul. Krowoderska 24/1, 31–142 Kraków

NIP: 679–25-66–512

ISBN: 978-83-944026-5-5

Kraków, 2022

Adres do korespondencji i zamawiania materiałów:

ul. Krowoderska 24/6, 31-142 Kraków

biuro@pro-life.pl

www.pro-life.pl

Strona Klubów Pro-Life: **www.kluby.pro-life.pl**

Wesprzyj pro-life: Bank Pekao SA Oddział w Krakowie **93 1240 4650 1111 0000 5150 8401**

Drogi Przyjacielu Życia!

Brońmy życia **wspólnie, mądrze i z miłością** do każdego człowieka.

Papież Franciszek napisał: **„Pomyślmy, jak wiele znaczy embrion od chwili swego poczęcia.** Trzeba na niego patrzeć z tym samym spojrzeniem miłości Boga, które widzi dalej, niż tylko to, co widoczne dla oczu" (*Amoris laetitia*, p. 168).

Prawo człowieka do życia i rozwoju jest prawem podstawowym. Uniwersalnym i ponadwyznaniowym. Od bardzo dawna naukowcy nie mają wątpliwości, że w łonie matki rozwija się nowy człowiek – na początku zależny od organizmu kobiety, ale równocześnie od pierwszych chwil swego istnienia **nowy, odrębny, inny.** Nie ma więc powodu, aby rozmowy na tematy pro-life sprowadzać tylko do kwestii religijnych. Jednak jako osoby wierzące, że **Dawcą życia jest Bóg,** chcemy popatrzeć na prawo do życia z perspektywy katolików i włączyć tę kwestię do naszej ogólnoludzkiej formacji.

Pomocną będzie encyklika św. Jana Pawła II *Evangelium vitae*. Napisana w 1995 roku, ciągle jest zaskakująco aktualna, a w pewnych aspektach okazała się prorocza. Proponujemy, abyśmy przeczytali ją wspólnie i osadzili w kontekście bieżących wydarzeń pro-life. Dlatego **zapraszamy Cię najserdeczniej do Klubu Pro-Life** – ogólnopolskiej wspólnoty miłośników życia, która wspólnie czyta *Evangelium vitae*. Bo jak w punkcie pierwszym napisał jej autor: „EWANGELIA ŻYCIA znajduje się w samym sercu orędzia Jezusa Chrystusa".

Potrzebujemy Cię! Dobrze, że jesteś!

Dla Życia,

zespół Polskiego Stowarzyszenia Obrońców Życia Człowieka

Kluby Pro-Life

Wspólnota miłośników życia

CO TO JEST KLUB PRO-LIFE?

Klub Pro-Life to nieformalna grupa osób, dla których ważne są ideały pro-life. Członkowie Klubu Pro-Life czytają na swoich spotkaniach *Evangelium vitae* i dyskutują o bieżących wydarzeniach. Pracują w oparciu o materiały wydane przez Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka, które pragnie, aby każdego człowieka pokochać takim, jakim jest.

PO CO POWSTAJĄ KLUBY PRO-LIFE?

Mamy cztery zasadnicze cele, które można zamknąć w hasłach: formacja, wspólnota, edukacja, działanie.

➔ **FORMACJA**

Życia trzeba bronić mądrze, trzeba się do tego przygotować. Formacja to rozwój w każdej sferze naszego człowieczeństwa: duchowej, emocjonalnej, intelektualnej, społecznej. To też kształtowanie sumienia, budowanie relacji z innymi, rozwój wrażliwości. Formacją duchową jest np. modlitwa i uczestnictwo w Eucharystii. Chociaż Klub Pro-Life nie jest organizacją religijną, zachęcamy do rozwoju duchowego jako elementu formacji.

➔ **WSPÓLNOTA**

Potrzebujemy innych ludzi, by wymieniać poglądy, dyskutować, wspierać się nawzajem. Wspólnota to więcej doświadczenia, więcej życiowej mądrości, więcej talentów i jeszcze ta bezcenna więź, która się tworzy.

➔ **EDUKACJA**

Wiele zagrożeń ludzkiego życia wynika z ignorancji. Edukacja jest kluczowa, żeby najpierw samemu nie być podatnym na manipulacje, a potem uczyć innych, dzieląc się już zdobytą wiedzą. Proponujemy spokojną, rzeczową, popartą argumentami rozmowę na tematy pro-life.

➔ **DZIAŁANIE**

Na fundamencie formacji i wspólnoty, kiedy mamy już pewną wiedzę, możemy podejmować różne działania.

GDZIE POWSTAJĄ KLUBY PRO-LIFE?

Tam, gdzie jest przestrzeń dla wspólnoty miłośników życia. Kluby mogą powstawać przy parafiach, na uczelniach, w szkołach, mogą działać w ramach już istniejących wspólnot dla młodzieży, dorosłych, małżonków, rodzin.

JAK ZAŁOŻYĆ KLUB PRO-LIFE?

To naprawdę proste.

1. Zapoznaj się z ideą. Podoba Ci się? Znajdź znajomego, który ma podobne ideały albo który po prostu jest ciekawy wspólnych spotkań. Ten znajomy także ma znajomych i w ten sposób może Was być już troje albo więcej.
2. Przygotuj ogłoszenie „publiczne". Zaproś na spotkanie, wykorzystując do tego np. internet, szkolną albo uczelnianą tablicę ogłoszeń lub ogłoszenia parafialne, jeśli masz znajomego księdza, który zechce pomóc w promocji tej idei. Mimo świeckiego charakteru Klubów to właśnie Kościół jest największym sprzymierzeńcem ruchów pro-life.
3. Jeśli jeszcze nie udało Ci się nikogo zaprosić, możesz samodzielnie korzystać z udostępnianych przez nas materiałów drukowanych i online (szczegóły w dalszej części). Jednak zachęcamy do wytrwałych poszukiwań innych miłośników życia, by Twój udział był wstępem do utworzenia wspólnoty.

GDZIE ODBYWAJĄ SIĘ SPOTKANIA?

Możecie spotykać się w domu, ale zachęcamy do znalezienia innego pomieszczenia, bo to umożliwi rozwój grupy. Może przyjdą osoby z ogłoszenia albo znajomi znajomych? Łatwiej będzie im zapukać do jakiejś salki, niż do czyjegoś prywatnego domu. Może warto zapytać zaprzyjaźnionego księdza, czy moglibyście spotykać się np. w salce parafialnej?

Jeśli Klub powstaje w szkole, np. pod opieką wychowawcy albo katechety, spotkania mogą odbywać się po lekcjach, w sali lekcyjnej.

JAK CZĘSTO ODBYWAJĄ SIĘ SPOTKANIA?

Proponujemy Wam cztery spotkania w miesiącu.

PIERWSZY TYDZIEŃ: spotkanie formacyjne, np. wspólna modlitwa, udział we Mszy św., adoracja.

DRUGI TYDZIEŃ: webinar na żywo. Można w nim uczestniczyć siedząc w domu, ale można też obejrzeć go wspólnie. Przygotuj więc komputer. Przydadzą się napoje i smaczne przekąski, po webinarze możecie porozmawiać o tym, co usłyszeliście.

Webinary odbywają się w ramach cyklu „Spotkania o życiu" w każdą drugą środę miesiąca o godz. 19. Po części wykładowej jest czas na pytania uczestników. Webinar można obejrzeć w późniejszym terminie, ale zachęcamy do udziału na żywo!

TRZECI TYDZIEŃ: rozważanie dwóch kolejnych punktów encykliki Jana Pawła II *Evangelium vitae*. Niniejsza książeczka jest miniprzewodnikiem po tym dokumencie i zawiera pytania do dyskusji na temat poszczególnych fragmentów. Encyklikę można kupić za kilka złotych lub czytać na smartfonie (dostęp bezpłatny m.in. na stronie www.vatican.va).

CZWARTY TYDZIEŃ: nasz ulubiony live dla Klubów Pro-Life! Spotykamy się online i wymieniamy spostrzeżenia na temat punktów *Evangelium vitae*, które przeczytaliśmy tydzień temu. Osadzamy je w bieżącym kontekście, omawiamy najważniejsze wydarzenia ze świata pro-life.

Live'y odbywają się w każdą czwartą środę miesiąca o godz. 19.

- Możecie spotykać się w dowolne dni tygodnia. Zapraszamy Was jednak serdecznie, aby w webinarach i live'ach uczestniczyć na żywo. Dzięki temu poznamy Kluby Pro-Life z całej Polski!
- Możecie dostosować nasz pomysł do swoich potrzeb i np. spotkanie modlitewne połączyć z webinarem. Nasza propozycja to tylko... propozycja. :)

CO MOŻEMY ZROBIĆ DLA INNYCH?

Kiedy się poznacie i poczujecie, że już czas na działanie, możecie się włączyć w konkretną akcję. Pomysłów może być wiele, np.:

- pozytywna wystawa pro-life w miejscu publicznym (szkole, bibliotece, domu kultury, kościele...),
- projekcja filmu pro-life w Waszym miejscu spotkań, a po seansie dyskusja (służymy radą i filmami),
- spotkanie z osobą zaangażowaną w ruch pro-life (np. z naszego Stowarzyszenia),
- wspólny wyjazd połączony z filmem, dyskusją, spotkaniem z ciekawym gościem,
- konferencja przygotowana przez kogoś z Was o jednym z wielkich obrońców życia (np. Stanisława Leszczyńska, rodzina Ulmów, Jerome Lejeune, Joanna Berettta Molla, Chiara Corbello Petrillo, Antoni Zięba; służymy materiałami). Przygotujcie plakat, zaproście osoby spoza wspólnoty. Po konferencji podyskutujcie, może ktoś z gości do Was dołączy,
- zorganizowanie w parafii Duchowej Adopcji Dziecka Poczętego,
- dystrybucja materiałów pro-life np. po Mszach świętych w parafii, za zgodą księdza proboszcza (służymy bezpłatnymi, pozytywnymi materiałami),
- marsz dla życia,
- zorganizowanie biblioteki i filmoteki pro-life,
- wolontariat na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych, samotnych mam lub rodziców wychowujących niepełnosprawne dzieci,
- stworzenie gazetki szkolnej/parafialnej albo gabloty pro-life,
- zorganizowanie Dnia Świętości Życia, pomoc w obchodach Narodowego Dnia Życia, itd.

NASZA POMOC DLA WAS

Powstanie Klubów Pro-Life koordynuje Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka. Nasze biuro znajduje się w Krakowie, ale chętnie pomożemy Wam, gdziekolwiek jesteście.

Oferujemy:

- spotkania online dwa razy w miesiącu,
- bezpłatne materiały do prowadzenia spotkań Klubu (można u nas zamówić więcej tych książeczek),
- możliwość włączenia się w działanie organizacji o zasięgu ogólnopolskim,
- społeczność osób, dla których obrona życia jest ważna (dostęp do grupy na FB, mailingu)
- możliwość uczestnictwa w Letniej Akademii Pro-Life (to kilkudniowe, wakacyjne warsztaty dla liderów pro-life z całej Polski), a więc okazję do poznania na żywo osób z całej Polski, zaangażowanych w to samo dzieło.

CZY KLUB PRO-LIFE MA SWOJEGO LIDERA?

To zależy od Was. Zachęcamy, aby wybrać jedną osobę do kontaktu z nami. Będziemy mogli przesyłać jej materiały i przekazywać różne ogłoszenia. Potrzebujemy więc numer telefonu do kogoś z Was i adres mailowy.

CO JESZCZE JEST WAŻNE?

- Możemy do Was przyjechać. :)
- Zawsze możecie do nas napisać albo zadzwonić, jeśli potrzebujecie pomysłu, rady, wsparcia.
- Klub Pro-Life może być wspólnotą skupioną wokół tej idei, ale z naszej propozycji mogą też skorzystać inne, już działające grupy (KSM, Akcja Katolicka, Domowy Kościół, Droga Neokatechumenalna, Koła Radia Maryja, grupy studenckie, koła szkolne...), które chciałyby wzbogacić się o ten element.
- Pracujemy na materiałach wydanych przez Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka (bo za nie, jako organizator, możemy ręczyć).
- **Promujemy pozytywny pro-life!**

spotkanie 1

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 1, 2)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Co znaczy pełnia życia dla autora encykliki, a co dla mnie?
2. Jak możemy poznać wartość życia? Gdzie ją odkrywam?
3. Kiedy zaczyna się ludzkie życie?
4. Co myślę o swoim życiu? Czy postrzegam je jako wartość? Czy czuję, że pojawiłem się na świecie z Bożej miłości?

NOTATKI

Zobacz, z jakich materiałów dodatkowych możesz skorzystać: www.kluby.pro-life.pl**/materialy**

spotkanie 2

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 3, 4)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Dlaczego Kościół wypowiada się na tematy związane z moralnością? Czy ma do tego prawo także wobec niewierzących? Co myślą o tym moi znajomi, a co ja?
2. Czy postęp technologiczny wyeliminował zagrożenie ludzkiego życia i czy jest on gwarantem także rozwoju osobistego, duchowego? Wykaż to na przykładach.
3. Co czuję kiedy dowiaduję się o zamachach na ludzkie życie: paraliżujący strach, przerażenie, niepokój, rozpacz, bezradność, a może słuszny gniew, który popycha mnie do działania?
4. Czy potrafisz wyobrazić sobie świat bez przemocy?

NOTATKI

spotkanie 3

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 5, 6)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. *Szanuj, broń, miłuj życie i służ życiu* – każdemu życiu ludzkiemu! Jak mogę zrealizować ten apel?
2. Dlaczego rodzina nazywana jest *sanktuarium* życia? Jak powinna spełniać swoje posłannictwo? Jeśli chcę założyć rodzinę, jaka jest rodzina moich marzeń?
3. W jaki sposób bliscy z Twojego otoczenia, którzy popierają aborcję, „uzasadniają" tę formę przemocy? Czym ją usprawiedliwiają?
4. „Głos Kościoła jest zawsze ewangelicznym krzykiem w obronie ubogich tego świata". Jaka jest Twoja opinia na temat bieżącego zaangażowania Kościoła w sprawę świętości życia?

NOTATKI

spotkanie 4

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 7, 8)

PYTANIA DO REFLEKSJI

5. Jakie dostrzegasz przyczyny zamachów na ludzkie życie? Jakimi kłamstwami są one „usprawiedliwiane”?
6. Czy jestem odpowiedzialny za obcych mi ludzi? Jeśli tak, co oznacza ta odpowiedzialność?
7. Co możesz zrobić, aby nie popaść w obojętność wobec najsłabszych?

NOTATKI

spotkanie 5

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 9, 10)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Skutki pierwszego zabójstwa były opłakane. Czy zauważasz skutki aborcji dla naszej cywilizacji? Może znasz świadectwa kobiet po aborcji, które mówiły o tych skutkach w ich życiu?
2. Bóg okazuje Kainowi miłosierdzie. Co czujesz, kiedy czytasz, że Bóg nie chce zemsty, ale daje Kainowi znamię, aby go ochronić?
3. Czym dla Ciebie jest miłosierdzie i przebaczenie?

NOTATKI

spotkanie 6

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 11, 12)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Jakie przyczyny legalizacji aborcji dostrzegał św. Jan Paweł II?
2. Czy znasz historię legalizacji aborcji? Możesz o niej poczytać w Biblioteczce Pro-Life nr 3 (www.pro-life.pl/materialy-edukacyjne).
3. Czasem „cierpienie sięgające granic ludzkiej wytrzymałości oraz doznawana przemoc" sprawiają, że bardzo trudno stanąć po stronie życia. Jak możesz pomóc osobom w tak kryzysowych sytuacjach?
4. Czy dostrzegasz w swoim środowisku wspomniane symptomy kryzysu kultury? Opisz je.

NOTATKI

spotkanie 7

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 13, 14)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Antykoncepcja oderwała rodzicielstwo od współżycia. Co jest tego konsekwencją?
2. Czy antykoncepcja jest rozwiązaniem problemu aborcji? Dlaczego tak/nie? Co o tym sądzą Twoi znajomi?
3. Czym, a raczej kim jest ludzki embrion?
4. In vitro umożliwiło tworzenie nadliczbowych istnień ludzkich, które mogą zostać zmagazynowane do ewentualnego, późniejszego wykorzystania. Co dzieje się z tzw. nadliczbowymi embrionami?
5. Jak przekonasz znajomego, aby nie decydował się na tę procedurę?

NOTATKI

spotkanie 8

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 15, 16)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Jakie przyczyny eutanazji zauważa papież? Rozważ ich zasadność.
2. Jan Paweł II pisze o wartości cierpienia. Czy ja ją dostrzegam? Jakich argumentów użyjesz w rozmowie ze zwolennikiem eutanazji, by pokazać mu, że ta fałszywa litość jest złym rozwiązaniem?
3. Antykoncepcja, sterylizacja i aborcja są szczególnie nachalnie promowane w krajach rozwijających się. Co o tym sądzisz?

NOTATKI

spotkanie 9

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 17, 18)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czy zaufasz lekarzowi, który popiera aborcję albo eutanazję?
2. Co oznacza papieskie określenie „spisek przeciw życiu"? Czy znasz organizacje, które mają w nim udział?
3. Czy obok mnie żyje ktoś odtrącony, zepchnięty na margines? Jak mogę mu pomóc?
4. Czy słyszałeś określenie, że kobieta to druga ofiara aborcji? Jak je rozumiesz? Możesz zajrzeć do *Biblioteczki Pro-Life* nr 3 (www.pro-life.pl/materialy-edukacyjne).

NOTATKI

spotkanie 10

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 19, 20)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Poczucie, że jestem zależny od innych ludzi, może być trudne. Dlaczego? W jakich sytuacjach jeden człowiek jest zależy od drugiego? W jaki sposób taka relacja może rozwinąć ich człowieczeństwo?
2. Wolność – czym jest, a czym nie jest? Czy chcesz powiedzieć, kiedy w swoim życiu nadużyłeś wolności?
3. Czy możesz podać przykłady potwierdzające prawdziwość słów: *kto grzeszy, staje się niewolnikiem grzechu*?
4. Jakie wartości są nienegocjowalne? Co nigdy nie powinno być „przedmiotem umowy i negocjacji"?

NOTATKI

spotkanie 11

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 21, 22)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Wpływy sekularyzmu „przenikają nawet do wnętrza wspólnot chrześcijańskich i wystawiają je na próbę". Czy zauważasz ten problem?
2. Na czym polega dramat współczesnego człowieka wg Jana Pawła II?
3. Wyjaśnij określenia: „wolność bez prawa" i „prawo bez wolności".

NOTATKI

spotkanie 12

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 23, 24)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Grupy proaborcyjne wprowadziły do języka sformułowanie „jakość życia". Jak je rozumiesz? Czy dostrzegasz, że kryje się w nim segregacja ludzi na mniej i bardziej wartościowych?
2. Jakie znaczenie – według papieża – mają ciało i płciowość?
3. Jak w tę koncepcję wpisuje się prokreacja?
4. Kiedy dziecko jest traktowane jako wróg?

NOTATKI

spotkanie 13

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 25, 26)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Dlaczego trudno jest być „bezinteresownym darem z siebie"?
2. Czy modlę się w intencji ochrony życia?
3. Na czym polega powołanie człowieka? Jak je rozumiem?
4. Jakie dostrzegam pozytywne znaki, zapowiadające ostateczne zwycięstwo kultury życia?

NOTATKI

spotkanie 14

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 27, 28)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Omów cechy działalności ruchów obrony życia, jakie wskazuje papież.
2. Jak rozumiesz myśl, że ruchy te powinny działać „bez użycia przemocy”?
3. Czy dostrzegasz związek ekologii z obroną życia?

NOTATKI

spotkanie 15

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 29, 30)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czy czasami czujesz się bezsilny wobec zła? Jakie znajdujesz lekarstwo? Co proponuje encyklika? Czy obrońcy życia mogą się załamać, poddać?
2. Czy jest dla mnie łatwe/trudne przyznanie się do faktu, że mój szacunek do życia opieram na Ewangelii Jezusa Chrystusa? Czy w rozmowach z innymi na ten temat unikam kwestii religijnych?
3. Podziel się z uczestnikami sytuacjami, kiedy wiara, duchowość, dodały Ci siły.

NOTATKI

spotkanie 16

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 31, 32)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czy wierzę i czuję, że moje własne życie jest „otoczone czułą i wielką miłością Boga”? Czy wiem, że pojawiłem się na tym świecie z miłości – jeśli nawet nie z tej ludzkiej, to z miłości samego Boga, dla którego od początku jestem najcenniejszy?
2. Czy raz wyrządzone zło, grzech, przekreślają człowieka na zawsze?
3. Czy znam ludzi, którzy zmienili swoje życie, odeszli od jakiegoś błędu? Może byli to zwolennicy aborcji?

NOTATKI

spotkanie 17

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 33, 34)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. „Jezus przyjmuje w pełni sprzeczności i całe ryzyko, jakie niesie życie”. Jak rozumiem to „ryzyko życia”? Jakie zjawiska społeczne są złudną próbą jego wyeliminowania?
2. Dlaczego według autora encykliki życie jest dobrem?
3. Dlaczego życie jest dobrem także według mnie?

NOTATKI

spotkanie 18

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 35, 36)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Według Biblii i nauk humanistycznych człowiek potrzebuje drugiego człowieka. Jak przeżywam tę potrzebę? Czy pragnę kontaktu z innymi, a może najlepiej jest mi ze sobą samym?
2. Czy potrzeba bycia dla i z drugim człowiekiem znajduje swoje odzwierciedlenie w działaniach ruchów pro-life? Czy może lepiej działać w pojedynkę?
3. Czy poczucie niespełnienia jest normalnym stanem dla człowieka?

NOTATKI

spotkanie 19

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 37, 38)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czym jest dla ciebie godność człowieka?
2. Gdzie autor encykliki widzi źródła godności człowieka?
3. Które zjawiska społeczne, choć promowane jako nowoczesne i przyjazne, prowadzą w istocie do podeptania ludzkiej godności?
4. Czy pamiętam, że godność ludzka jest niezbywalna; że ma ją każdy człowiek, także biedny, schorowany, pijany, brudny albo w kryzysie bezdomności? Czy patrzę na te osoby z tak wielką miłością, z jaką pochylam się nad swoimi najbliższymi?

NOTATKI

spotkanie 20

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 39, 40)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czy dostrzegam znaki miłości Boga w moim życiu?
2. W których przestrzeniach mojego życia brakuje zaufania do Bożej Opatrzności?
3. Jakie zachowania, postawy są – choćby zawoalowanym, ubranym w ładne słowa – przekroczeniem przykazania „Nie zabijaj"?

NOTATKI

spotkanie 21

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 41, 42)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czy potrafię modlić się za *nieprzyjaciół*, którzy domagają się zabijania dzieci nienarodzonych? A może życzę im źle?
2. *Bronić życia i umacniać je, czcić je i kochać* – jak mogę wypełnić to zadanie?
3. Co oznacza panowanie człowieka nad rzeczywistością stworzoną?

NOTATKI

spotkanie 22

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 43, 44)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. „Zrodzenie dziecka jest aktem religijnym". Jak rozumiesz to głębokie stwierdzenie papieża?
2. Jak rozeznać powołanie do małżeństwa? Jak się dobrze przygotować do tego sakramentu?
3. Nierzadko można posłuchać rozmów albo poczytać artykuły na temat: dlaczego warto mieć dziecko? Czy tak postawione pytanie nie czyni z dziecka produktu, który ma zaspokoić jakieś nasze potrzeby? Odwróćmy je i zapytajmy: jak mogę się przygotować, abym był gotowy na zaproszenie do swojego życia dziecka? Co ja chcę i mogę mu ofiarować?

NOTATKI

spotkanie 23

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 45, 46)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czy umiesz korzystać z doświadczenia osób starszych? Czy szanujesz swoich dziadków, doceniasz ich, znasz historię ich życia? Opowiedz o nich.
2. Podczas wizyty Maryi poruszyło się dzieciątko w łonie Elżbiety. Był to Jan Chrzciciel. Czy wiem, kiedy matka może poczuć ruchy swojego dziecka? Kiedy zaczyna bić jego serce?
3. Dowiedz się, czym są psychologia i pedagogika prenatalna. Skorzystaj z *Biblioteczki Pro-Life* nr 1 (www.pro-life.pl/materialy-edukacyjne).

NOTATKI

spotkanie 24

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 47, 48)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Określ różnicę między samobójstwem, pochopnym narażaniem życia a poświęceniem swojego życia.
2. Co to znaczy, że życie ziemskie nie jest wartością absolutną?
3. Czy potrafisz cieszyć się swoim ziemskim życiem? A może ciągle narzekasz lub uważasz je za utrapienie, za mało wartościowy „wstęp" do życia wiecznego?
4. Jak sądzisz, jak byś się zachował, gdyby ceną za życie innego człowieka było Twoje życie?

NOTATKI

spotkanie 25

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 49, 50)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Dlaczego mogę żyć prawem miłości, wolności, radości i szczęścia?
2. W jaki sposób mogę wykorzystać duchowe środki w zmaganiu o zwycięstwo kultury życia nad kulturą śmierci?
3. „(...) najprawdziwszy i najgłębszy sens życia: jest nim *dar, który się spełnia w dawaniu siebie*". Jak rozumiem te wzniosłe słowa? Czy przyjęcie takiej postawy jest proste? Dlaczego tak/nie?

NOTATKI

spotkanie 26

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 51, 52)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. W jaki sposób w codziennych sytuacjach: w pracy, szkole, w gronie znajomych itd. możemy oddawać życie za innych? Jak żyć, by nie rozumieć tych słów tylko dosłownie?
2. Czy przykazanie „Nie zabijaj" jest narzucone człowiekowi przez Boga jakby z zewnątrz jego serca? Czy wydaje się nienaturalne?
3. Czy dla przeciętnego człowieka jest możliwe naśladowanie różnych wzniosłych ideałów, np. Jezusa Chrystusa? Jeśli tak, to w czym?

NOTATKI

spotkanie 27

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 53, 54)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Jak w kontekście moralnego nakazu „Nie zabijaj" interpretujesz słowa: „dar staje się przykazaniem, a samo przykazanie jest darem"?
2. Jak rozumiem słowa: życie ludzkie jest święte?
3. Czy jest możliwa przemiana wewnętrzna osoby, która dokonała zabójstwa?
4. Piąte przykazanie, jak zauważa papież, stanowi „podstawę wszelkiego współżycia społecznego". W jaki sposób jego pogwałcenie narusza inne normy społeczne?
5. Stopniowe dojrzewanie od wierności zakazowi „Nie zabijaj" do „przyjęcia pozytywnej postawy absolutnego szacunku dla życia", jest drogą. Na którym etapie tej wędrówki jesteś? Innymi słowy: czy pragniesz tylko wypełnić prawo, a może prowadzi cię ono do czegoś więcej – miłości, obrony, troski, empatii?

NOTATKI

spotkanie 28

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 55, 56)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Kiedy można wyrzec się prawa do obrony własnej?
2. Dlaczego papież Franciszek zmienił zapis p. 2267 Katechizmu o karze śmierci?
3. Czy twoim zdaniem można naprawdę kochać drugiego człowieka, jeśli najpierw nie kocha się samego siebie?

NOTATKI

spotkanie 29

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 57, 58)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Co to jest Magisterium Kościoła i jaki jest jego stosunek do aborcji?
2. Dlaczego według autora encykliki świadomość zła aborcji zaciera się w sumieniach ludzi?
3. Czy istnieją argumenty, które „wystarczą", aby uzasadnić aborcję? W jaki sposób człowiek sam siebie oszukuje, jakimi „racjami" usprawiedliwia zabijanie dzieci nienarodzonych?
4. Dlaczego papież pisze o dzieciach nienarodzonych, że są „niewinne" i „bezbronne"?

NOTATKI

spotkanie 30

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 59, 60)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Kto jest współodpowiedzialny za zło aborcji?
2. Z badań naukowych, w których analizuje się przyczyny aborcji, często wyłania się obraz kobiety głęboko skrzywdzonej. Jakie czynniki zwiększają ryzyko zdecydowania się na ten dramatyczny krok? Skorzystaj z *Biblioteczki Pro-Life* nr 3, str. 8–10 (www.pro-life.pl/materialy-edukacyjne).
3. Kiedy ludzkie ciało otrzymuje od Boga duszę?

NOTATKI

spotkanie 31

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 61, 62)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czy Kościół katolicki kiedykolwiek dopuszczał zabójstwo dziecka w łonie matki?
2. Co odpowiesz osobie, która twierdzi: „To jeszcze nie człowiek; to tylko płód, zlepek komórek”?
3. Czy cokolwiek może usprawiedliwić aborcję?

NOTATKI

spotkanie 32

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 63, 64)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czy dopuszczalne są eksperymenty na ludzkich embrionach?
2. Kiedy diagnostyka prenatalna jest godziwa?
3. Dlaczego życie osób starych czy niepełnosprawnych jest wartościowe dla społeczeństwa?
4. Co możemy zrobić, aby osoby starsze, chore, czasem cierpiące, nadal cieszyły się życiem i czuły, że ich obecność ma dla nas bezcenną wartość?

NOTATKI

spotkanie 33

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 65, 66)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czym różni się uporczywa terapia (w ostatnich latach sugeruje się, by określenie to zastąpić „terapią daremną") od terapii paliatywnej?
2. Czy możemy się zorientować, że cierpiąca osoba rozważa samobójstwo? Jak jej pomóc?
3. Czy Kościół zmusza do heroicznego odstąpienia od przyjmowania środków przeciwbólowych? Czy stawia cierpienie w centrum życia człowieka?
4. Prawna zgoda na eutanazję jest zawsze poprzedzona legalizacją aborcji. Prześledźcie zmiany prawa w wybranym kraju, np. Kanadzie, Holandii, Belgii. Kiedy państwa te zalegalizowały aborcję, a kiedy wspomagane samobójstwo?

NOTATKI

spotkanie 34

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 67, 68)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Co możemy ofiarować umierającemu człowiekowi?
2. „Prawo do aborcji" czy „prawo do życia"? Jak to rozstrzyga autor encykliki?
3. Środowiska anti-life postulują legalizację aborcji m.in. po to, by zmniejszyć skalę tzw. podziemia aborcyjnego, którego rozmiary celowo zawyżają. Przeanalizuj dane satystyczne (znajdziesz je w materiałach dodatkowych na www).

NOTATKI

spotkanie 35

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 69, 70)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czy w polityce jest miejsce dla sumienia?
2. Skomentuj w świetle encykliki frazę postmodernistycznego filozofa Michela Foucaulta: „Prawda was zniewoli".
3. Podaj przykłady relatywizmu etycznego.

NOTATKI

spotkanie 36

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 71, 72)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Jakie są zadania prawa cywilnego?
2. W jaki sposób zmienia się rozumienie podstawowych wartości? Czym tradycyjnie były, a jak są przedstawiane dziś m.in. wolność, równość, sprawiedliwość, tolerancja?
3. Jakie korzyści przynosi prawna ochrona dziecka poczętego? Czy prawdą jest, że prawo nie zmienia ludzkich decyzji? W jaki sposób może ono kształtować sumienie?

NOTATKI

spotkanie 37

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 73, 74)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Dlaczego w pewnych okolicznościach można głosować tylko za częściową prawną ochroną życia? Gdybyś był politykiem, według jakich kryteriów starałbyś się to rozstrzygnąć?
2. Co to jest sprzeciw sumienia?
3. Przedstawiciele jakich zawodów mogą powołać się na tzw. klauzulę sumienia?

NOTATKI

spotkanie 38

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 75, 76)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czy według papieża wypełnienie negatywnych nakazów moralnych, np. „Nie zabijaj", wystarczy do osiągnięcia pełni rozwoju osobowego?
2. Przypomnij sobie treść negatywnych nakazów moralnych, zawartych w Dekalogu. Spróbuj sformułować te przykazania od strony pozytywnej.
3. Co oznacza wyrażenie Jana Pawła II: „prawo wzajemności"?

NOTATKI

spotkanie 39

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 77, 78)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Spróbuj znaleźć jak najwięcej znaczeń przykazania „Nie zabijaj" w jego treści pozytywnej.
2. „Jesteśmy wezwani, aby kochać i szanować życie każdego człowieka" – pisze papież. Kogo jest ci pokochać najtrudniej?
3. „Wszyscy mogą je poznać dzięki światłu rozumu" – mówi o przykazaniu „Nie zabijaj" papież. W jaki sposób nauka, poznanie rozumowe, intelektualne może służyć życiu?
4. Czy przykazanie „Nie zabijaj" wybrzmiewa tylko w Ewangelii? Czy wyznawcy innych religii niż katolicyzm nie są do tego zobowiązani?

NOTATKI

spotkanie 40

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 79, 80)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Służba życiu to powołanie i obowiązek. Jak to rozumiesz?
2. Papież wzywa do „służenia życiu poprzez różne inicjatywy i za pośrednictwem struktur, które mają być dla niego oparciem i narzędziem promocji". Czy dostrzegasz wspomniane struktury w Polsce albo masz pomysły na takie inicjatywy?
3. „Jezus jest jedyną Ewangelią: nie możemy mówić ani świadczyć o niczym innym". Czy jednak są sytuacje, kiedy można bronić życia, w ogóle nie odwołując się do argumentów religijnych, wypływających z wiary? Jak będziesz rozmawiać o wartości życia z zadeklarowanym ateistą?

NOTATKI

spotkanie 41

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 81, 82)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czy według ciebie obecnie nauka i technika są podporządkowane człowiekowi i jego integralnemu rozwojowi?
2. Na czym papież opiera możliwość wspólnego kształtowania nowej kultury życia przez wszystkich ludzi, zarówno wierzących jak i niewierzących?
3. Podaj po kilka przykładów praktycznego realizowania konsekwencji Ewangelii życia.
4. Czy znasz osoby, które do obrony życia doprowadziła nie wiara, ale „rozum i doświadczenie"?
5. Jan Paweł II mówi: „Głosząc tę Ewangelię, nie powinniśmy się lękać sprzeciwów i niepopularności". Czego boisz się najbardziej w sytuacji, która wymaga od ciebie jasnej deklaracji pro-life?

NOTATKI

spotkanie 42

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 83, 84)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Opisz, co według autora encykliki oznacza postawa kontemplacji życia.
2. Podziel się refleksją, jak w twarzy każdej osoby dostrzec zaproszenie do spotkania, dialogu, solidarności.
3. Przeczytajcie i rozważcie Psalm 139.

NOTATKI

spotkanie 43

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 85, 86)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czy w twojej rodzinie i otoczeniu kultywowane są tradycje i obecne są symbole wyrażające radość z życia i podkreślające jego piękno?
2. Czy w Polsce obchodzimy Dzień Życia? Czy z tej okazji dzieje się coś w twoim otoczeniu?
3. Co autor encykliki rozumie przez „heroizm dnia codziennego"?

NOTATKI

spotkanie 44

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 87, 88)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Jakie jest według punktu 87. encykliki kluczowe słowo w obronie życia? Jakie odnalazłbyś w tym punkcie najważniejsze słowa-hasła?
2. W jaki sposób pomagać charytatywnie, aby ta pomoc nie naruszała godności osoby potrzebującej?
3. Co wiesz o naturalnych metodach regulacji płodności?
4. Na czym polega różnica między naturalnym planowaniem rodziny a antykoncepcją?

NOTATKI

spotkanie 45

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 89, 90)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Szczególna odpowiedzialność za ludzkie życie spoczywa na pracownikach służby zdrowia. Czy znasz jakichś obrońców życia z tego kręgu, np. Stanisławę Leszczyńską, Jerome'a Lejeune'a?
2. Czy autor encykliki widzi związek między zamachami na życie a sytuacją rodziny w społeczeństwie? Co można w tej materii zrobić?
3. Czy w wyborach prezydenckich, parlamentarnych, samorządowych analizujesz kandydatury polityków pod kątem ich deklaracji pro-life?

NOTATKI

spotkanie 46

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 91, 92)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Co to jest „kwestia demograficzna" i jakie propozycje jej rozwiązania podaje Jan Paweł II?
2. Czy znasz historię wprowadzenia do obrotu antykoncepcji hormonalnej, która już w pierwotnym zamyśle miała służyć m.in. kontroli urodzeń? Przeczytaj artykuł, który znajdziesz w materiałach dodatkowych na www.
3. Podziel się swoją refleksją na temat słów papieża: „dziecko to dar, który wypływa z daru".

NOTATKI

spotkanie 47

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 93, 94)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Jeśli chcesz, podziel się swoim doświadczeniem modlitwy osobistej i rodzinnej.
2. Co Jan Paweł II pisze na temat adopcji? Co ty myślisz o rodzicach, którzy oddają dzieci do adopcji? Potępiasz ich, a może dostrzegasz w tym geście ich miłość do dzieci?
3. W jaki sposób obecność osób starszych wzbogaca życie społeczne?

NOTATKI

spotkanie 48

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 95, 96)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Co oznacza papieskie sformułowanie „nowa kultura życia”?
2. Określ związek między życiem, wolnością i prawdą.
3. Zapoznaj się ze strategią obrońców życia człowieka. Możesz ją porównać ze strategią zwolenników aborcji (znajdziesz ją w materiałach dodatkowych na www).

NOTATKI

spotkanie 49

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 97, 98)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Jakich obszarów życia powinno dotyczyć wychowanie?
2. Czym jest dla ciebie cnota czystości? Jak pielęgnować ją przed ślubem, a potem w małżeństwie?
3. Czym jest odpowiedzialne rodzicielstwo? Czy Kościół precyzyjnie określa liczbę dzieci, którą małżonkowie powinni powołać do życia?
4. Co dla papieża oznacza powszechne braterstwo?

NOTATKI

spotkanie 50

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 99, 100)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Co to jest „nowy feminizm”?
2. Co mówi papież do kobiet, które dopuściły się aborcji?
3. Jak sądzisz, co w procesie wychowania może dać dziecku matka, czego nie da ojciec i odwrotnie? W jakich zadaniach nie mogą siebie zastąpić?

NOTATKI

spotkanie 51

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 101, 102)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Czy istnieje związek między zachowaniem pokoju a troską o życie nienarodzonych? Dlaczego?
2. Zwolennicy aborcji kuszą ułudą szczęścia, pozorami wolności. Czy znasz kraj, w którym legalizacja aborcji i eutanazji przyczyniła się do zwiększenia poczucia szczęścia ludzi? Czy państwa oferujące niemal nieograniczony dostęp do aborcji są rajem na ziemi?
3. Czy zgodzisz się, mając w pamięci treść encykliki *Evangelium vitae*, z tezą nawróconego abortera Bernarda Nathansona, że dopuszczenie aborcji we współczesnym świecie jest zaćmieniem rozumu?

NOTATKI

spotkanie 52

data:

MODLITWA

LEKTURA *EV* (pkt. 103, 104)

PYTANIA DO REFLEKSJI

1. Opisz historię matki, która oddała życie za swoje dziecko. Może znasz takie opowieści z hagiografii, mediów, książek, filmów?
2. Jakie znasz przedstawienia Matki Bożej Brzemiennej (ikony, obrazy, figury)?

NOTATKI

„KTO BY PRZYJĄŁ JEDNO TAKIE DZIECKO W IMIĘ MOJE, MNIE PRZYJMUJE", „ZAPRAWDĘ, POWIADAM WAM: WSZYSTKO, CO UCZYNILIŚCIE JEDNEMU Z TYCH BRACI MOICH NAJMNIEJSZYCH, MNIEŚCIE UCZYNILI".

Ewangelia wg św. Mateusza

Dziękujemy, że byliście razem z nami!
Dziękujemy za Wasz trud poznawania Ewangelii życia!

Zespół PSOŻC

NOTATKI

DZIECKO. OD KIEDY? OD POCZĘCIA

Narodziny dziecka, choć zdumiewające, wyjątkowe i poruszające, są jedynie kontynuacją cudu, który wydarzył się około 270 dni wcześniej.

Chwila, w której rodzice po raz pierwszy przytulają nowo narodzone dziecko, jest jedną z najbardziej wzruszających w ich życiu. Liczą wtedy jego istnienie w minutach, godzinach i dniach, choć w rzeczywistości noworodek ma już aż dziewięć miesięcy. Od dnia urodzin do okresu dorosłości dziecko urośnie około 22 razy, podczas gdy od poczęcia do dnia narodzin masa jego ciała powiększyła się 11 milionów razy!

Rozwój prenatalny nie jest chaotycznym ciągiem przypadkowych procesów. Wprost przeciwnie – to sekwencja celowych zmian, które są zaprogramowane genetycznie. Im wcześniejszy etap rozwoju, tym intensywniejsze tempo przemian. Jeszcze zanim rozwiną się serce, mózg i przewód pokarmowy, wytworzone zostaną komórki płciowe, z których rozwiną się narządy rozrodcze. To dowód na mądrość natury, która pragnie, by ludzki gatunek trwał.

Fot. archiwum

Zatem rozwój w fazie embrionalnej nie oznacza, że „coś" staje się „kimś", że rzecz zamienia się w człowieka. Człowiekiem, osobą ludzką JESTEM OD POCZĘCIA. Zygota, morula, blastocysta, embrion (czyli zarodek), płód, noworodek, niemowlę, dziecko, dorosły, starzec to określenia poszczególnych etapów tego samego procesu – rozwoju człowieka.

Co więcej, mówiąc językiem psychologii, moglibyśmy powiedzieć, że dziecko w łonie matki jest w swoim rozwoju „wewnątrzsterowne". To nie mama decyduje o tym, że jego serce zaczyna pompować krew, to nie tata nakazuje, aby wytworzyły się ręce, urosły paznokcie i włosy. Choć na najwcześniejszym etapie rozwoju dziecko jest zależne od matki i nie potrafiłoby przeżyć bez ochrony, jaką zapewnia mu jej organizm, to równocześnie w żadnym momencie jego ciało nie jest fragmentem ciała kobiety. Od pierwszych chwil swego istnienia dziecko jest odrębną, nową osobą ludzką.

„Prywatne" życie dziecka w zakamarku matczynego łona było kiedyś dla naukowców wielką tajemnicą. Dziś potrafią oni precyzyjnie określić, od kiedy zaczyna bić jego serce, kiedy tworzy się soczewka oka, a kiedy linie papilarne. W dużej mierze dzięki polskim naukowcom wiemy dużo także o rozwoju psychicznym dziecka. Wydarzenia z okresu prenatalnego mogą mieć duży wpływ na funkcjonowanie człowieka w życiu dorosłym. Istotne jest zaspokajanie nie tylko potrzeb biologicznych dziecka. Poza optymalnymi warunkami fizyko-chemicznymi, dziecko potrzebuje poczucia bezpieczeństwa, szacunku, akceptacji i miłości. Żeby mogło się dobrze rozwijać, musi czuć, że jest dla kogoś najważniejsze. Przynajmniej kilka minut dziennie dziecko powinno być otulone dobrymi, pogodnymi myślami. Pomaga w tym myślenie o dziecku jako o konkretnej osobie, nadanie mu imienia, traktowanie go jako członka rodziny już teraz.

Choć na razie dla dziecka całym światem jest mama, stopniowo będzie się też u niego pojawiać świadomość, że ma tatę. Te pierwsze relacje – z rodzicami – są bazą, matrycą, na której będą budowane kontakty z kolejnymi ludźmi. Ktoś powiedział, że „Minuta wychowania dziecka w okresie wewnątrzmacicznym warta jest miesiąca jego kształcenia po urodzeniu".

Każdy z nas powstał jako jedna ze 144 miliardów kombinacji genetycznych. A to oznacza, że nigdy wcześniej i nigdy później nie zaistnieje na świecie druga taka sama osoba jak ja czy Ty.

Magdalena Guziak-Nowak

dyrektor ds. edukacji

Polskiego Stowarzyszenia Obrońców Życia Człowieka

WYŚCIG PO ŻYCIE

fot. iStock

1 PRZYGOTOWANIE

Każdego miesiąca w prawym lub lewym jajniku dojrzewa jedna z 400 komórek jajowych. Jest gotowa do zapłodnienia przez jeden z około 360 milionów plemników, które wytworzyły się w jądrach mężczyzny. Oznacza to, że człowiek powstaje jako jedna ze 144 miliardów możliwych kombinacji.

Komórka jajowa mierzy 0,15 milimetra i waży jedną milionową część grama. Z kolei plemnik jest pięciokrotnie mniejszy i 90 tysięcy razy lżejszy od komórki jajowej. Mimo to w komórkach rozrodczych są zapisane wszystkie cechy nowego organizmu. Również te dotyczące wyglądu zewnętrznego, uzdolnień, temperamentu czy skłonności do chorób.

2 ZAPŁODNIENIE

To proces połączenia jądra plemnika z jądrem komórki jajowej. W wyniku ich zespolenia powstaje zygota – pierwsza komórka nowego ludzkiego organizmu. Zapłodnienie to początek życia człowieka, odbywa się w jajowodzie, dokąd dotarło tylko kilkaset z około 360 milionów plemników.

3 IMPLANTACJA

Po około siedmiu dniach od zapłodnienia blastocysta (kolejny etap rozwoju człowieka po podziałach komórkowych) zagnieżdża się w macicy. W zakamarku matczynego łona spędzi około 270 dni.

4 CHROMOSOMY

W procesie zapłodnienia dochodzi do przekazania dziecku materiału genetycznego ojca, zawartego w 23 chromosomach plemnika, oraz materiału genetycznego matki, zawartego w 23 chromosomach komórki jajowej. Dlatego dziecko jest podobne do swoich biologicznych rodziców.

5 SENS, CEL, AKTYWNOŚĆ

Rozwój prenatalny nie jest chaotycznym ciągiem przypadkowych procesów. Wprost przeciwnie – to sekwencja celowych zmian, które są zaprogramowane genetycznie. Im wcześniejszy etap rozwoju, tym intensywniejsze tempo przemian. Jeszcze zanim rozwiną się serce, mózg i przewód pokarmowy, wytworzone zostaną komórki płciowe, z których rozwiną się narządy rozrodcze. To dowód na mądrość natury, która pragnie, by gatunek ludzki trwał.

6 JESTEM

Rozwój w fazie embrionalnej nie oznacza, że „coś" staje się „kimś", że rzecz zamienia się w człowieka. Człowiekiem, osobą ludzką JESTEM OD POCZĘCIA.

CO NA TO NAUKA?

fot. www.consultadeosteopatia.es

Dzięki nadzwyczajnemu postępowi techniki wtargnęliśmy do prywatnego życia płodu (...) Przyjęcie za pewnik faktu, że po zapłodnieniu powstała nowa istota nie jest już sprawą upodobań czy opinii. Ludzka natura tej istoty od chwili poczęcia do starości nie jest metafizycznym twierdzeniem, z którym można się spierać, ale zwykłym faktem doświadczalnym.

prof. dr med. J. Lejeune

Połączenie komórki jajowej i plemnika, czyli gamety matczynej i ojcowskiej, daje początek odrębnemu życiu. W wyniku zapłodnienia powstaje w pełni genetycznie uformowany nowy człowiek, którego rozwój dokonuje się w czasie życia ludzkiego. Tak więc embrion, płód, noworodek, niemowlę, dziecko, dorosły, starzec to określenia poszczególnych etapów rozwoju życia człowieka.

dr med. A. Marcinek

Człowiek rozpoczyna swoje istnienie z chwilą połączenia się plemnika i komórki jajowej w zygotę, jako nowy układ biologiczny.

prof. dr hab. med. R. Klimek

Zarodek jest człowiekiem, bo jeśli nie, to czym jest? Nie jest jedynie tkanką ludzką, bo jeśli tak, to czyją?

prof. dr hab. A. Legocki

Kiedy mówimy o początku życia, nie ma wątpliwości, że życie zaczyna się wtedy, kiedy komórka jajowa zostaje zapłodniona. Ta zapłodniona komórka ma potencjał rozwoju w cały organizm, także ludzki.

prof. dr hab. M. Świtoński

WYŚCIG PO ŻYCIE

POCZĘCIE

To moje pierwsze godziny,
jestem najmłodszy z całej rodziny.
Jestem jak małe ziarenko,
czuję, że żyję, urosnę wam prędko.

(Arka Noego, „Ja jestem")

DZIEŃ 21

Serce zaczyna rytmicznie pracować, pompując krew. Krwiobieg dziecka jest zupełnie odrębny od krwiobiegu matki. Zaczyna się formować łożysko. Wykształca się szypuła brzuszna (pępowina) łącząca zarodek z łożyskiem.

TYDZIEŃ 4

Długość ciała dziecka wynosi 4 mm. Uformowały się głowa i tułów. Naczynia krwionośne wraz z sercem tworzą zawiązki układu krążenia. Pojawiają się też zawiązki nerek, wątroby, trzustki, pęcherzyka żółciowego, żołądka, jelit, płuc, tarczycy, nosa i ust. Zaczynają rosnąć żebra oraz tworzą się zaczątki 40 par mięśni położonych wzdłuż osi ciała.

TYDZIEŃ 6

W oku powstaje barwnik, który określa kolor tęczówki. Pojawiają się zawiązki zębów, a szczęka i żuchwa są już całkowicie uformowane. Powstają rozgałęzienia oskrzeli oraz mięśnie kończyn, grzbietu i brzucha. Skóra jest cienka i przezroczysta. W 41. dniu odnotowano pierwszy odruch nerwowy i ruchy spontaniczne – to znak, że układy nerwowy i mięśniowy rozpoczęły współpracę. Można już zmierzyć aktywność mózgu, mimo że dziecko mierzy ok. 1,5 cm i waży zaledwie 2–3 g.

TYDZIEŃ 7

Długość ciała dziecka wynosi 2 cm. Serce uderza 130–160 razy na minutę. Gruczoły płciowe są już mocno zróżnicowane, więc można określić płeć, choć w badaniu USG jeszcze jej „nie widać".

Nóżki dziecka w 7 tygodniu od poczęcia.

TYDZIEŃ 20

Dziecko mierzy 25 cm i waży 400 g. Chwyta pępowinę, fika koziołki oraz ssie kciuk. Mama może wyczuć łokieć, nóżkę lub główkę dziecka.

MIESIĄC 6

Dziecko potrafi spać i czuwać. Dojrzewają jego narządy wewnętrzne i gęstnieje sieć wiązań nerwowych. Szkielet kostnieje i wytwarzają się więzadła stawowe. Dziecko jest wrażliwe na temperaturę, ból i dotyk. Od mamy uczy się naprzemiennej aktywności i kształtuje swój biorytm.

TYDZIEŃ 28

Ukończenie 28. tygodnia życia płodowego zbiega się z uzyskaniem zdolności do życia poza łonem mamy.

MIESIĄC 7

Następuje dalszy intensywny rozwój mózgu. Tworzy się podściółka tłuszczowa, ciało się wygładza i zaokrągla. Dziecko waży od 900 do 1350 g, a mierzone od głowy do pośladków ma długość 30 cm. Jego mięśnie są na tyle silne, że jedną ręką potrafi unieść ciężar odpowiadający ciężarowi jego ciała.

MIESIĄC 8

Wszystkie narządy wewnętrzne kończą dojrzewanie. Serce przetacza około 300 l krwi dziennie. Kontakt mamy z dzieckiem jest więzią osoby z osobą. Dziecko przeżywa emocje. Coraz mniej różni je od noworodka.

MIESIĄC 9

To okres przygotowania do porodu, bo przytulne „mieszkanie" staje się dla dziecka za ciasne. Maluch nabywa odporność, dziąsła pokrywają się fałdami, oczy zazwyczaj mają kolor niebieski. Przyjmuje pozycję głową w dół – ta w czasie porodu będzie dla niego najwygodniejsza i najbezpieczniejsza. Pod koniec tego miesiąca waży od 2700 do nawet 4500 g i mierzy od 51 do 60 cm.

TYDZIEŃ 17

Rosną włosy, brwi, rzęsy i paznokcie, a skóra pokrywa się ochronną mazią płodową.

Twarz dziecka ok. 4 miesiące od poczęcia.

OKOŁO 270 DZIEŃ

Rodzi się dziecko. Jego pojawienie się po drugiej stronie nie jest początkiem życia, ale kontynuacją rozwoju prenatalnego. Choć będzie się uczyło chodzić, mówić, pracować i wielu innych rzeczy, to największe kroki milowe w swoim rozwoju ma już dawno za sobą!

TYDZIEŃ 14

Serce dziecka przepompowuje 30 l krwi na dobę i można je usłyszeć przez stetoskop. Płód połyka 1 l płynu owodniowego, który dostarcza mu wodę i składniki odżywcze. Dzięki temu dziecko ćwiczy mięśnie potrzebne po narodzinach do jedzenia, oddychania i mówienia. Sylwetka mamy się zmienia.

Dziecko ok. 3,5 miesiąca od poczęcia.

TYDZIEŃ 12

Dziecko otwiera i zamyka usta, porusza gałkami ocznymi, ściąga brwi, „ćwiczy" mimikę. Potrafi się poruszać nieprzerwanie przez 7,5 min, a odpoczywa najwyżej 5,5 min. Jego aktywność pobudzają śmiech, kichanie i kaszel mamy. Dziecko potrafi „tańczyć" w brzuchu, choć mama jeszcze tego nie czuje.

Nóżki dziecka ok. 12 tygodni od poczęcia.

TYDZIEŃ 10

Dziecko waży 7 g i mierzy 5,5 cm. Zbliża ręce do twarzy, przeciąga się i ziewa. Ciałem i rączkami dotyka macicy, przez co uczy się otoczenia. Szczególnie jego twarz jest coraz wrażliwsza na dotyk. Muśnięcie warg dziecka wywołuje odruch ssania.

Dziecko w 7 tygodniu od poczęcia.

fot. A. Zachwieja x4
fot. J. Walczewski
fot. 123rf.com

fot. 123rf.com

PAMIĘĆ I PSYCHOLOGIA PRENATALNA*

„Zawsze pozostaje mi dość czasu na podtrzymywanie kontaktu z rodzicami. W różnych okolicznościach odbieram od nich ciepłe i serdeczne myśli, zwłaszcza od mamy. Zdarza się, że kieruje je do mnie wtedy, gdy przygotowuje kolację, gdy zmywa z tatą naczynia. Zauważam, że dba przy tym o rytmiczny oddech, który zapewnia swobodny przepływ tlenu – również do mego organizmu. Często odczuwam jej radość i spokój, ale bywa, że jej nastrój jest zmącony jakimś smutkiem czy zatroskaniem".

„Zdolność słyszenia dźwięków wykształciła się już w takim stopniu, że dochodzi do mnie głos rodziców. Słyszę, gdy do mnie mówią, słyszę muzykę i śpiew. Rozróżniam melodie. **Gdy mama śpiewa mi co jakiś czas tę samą kołysankę, zapamiętuję ją, staje się mi bliska. Chciałbym, aby śpiewała ją każdego wieczoru".**

„Uwieńczeniem dnia była kołysanka *Zapada zmrok*..., jaką mama zaśpiewała mi na noc. Ale na dobre zasnąłem dopiero wtedy, gdy tata położył swą dłoń na brzuchu mamy. **Ciepło tej dłoni przekazało mi jego milczące trwanie przy mnie.** W czasie tej nocy miałem same dobre sny".

„Wszystko, co jest mamą, jest mną. Jej energia jest moją energią, moje przywiązanie – jej przywiązaniem. Odczuwam ją wszystkimi zmysłami: dotykiem, zapachem, smakiem i słuchem".

„Bardzo lubię, gdy mama spaceruje. Chodzenie utula mnie i usposabia do drzemki. Natomiast ostre dźwięki, wibracje czy błyski silnego światła wprawiają mnie w niepokój. Wtedy przestaję połykać płyn owodniowy, wstrzymuję poruszanie klatką piersiową, całe ciało popada w bezruch. **Jak to dobrze, że mama dostrzega różne zakłócenia i stara się mnie od nich uwalniać".**

„Bywa, że w ciągu dnia nachodzi mnie nieopisany lęk. Wówczas to spokojna ręka mamy, położona na brzuchu, przywraca mi poczucie bezpieczeństwa. Innym razem uspokoił mnie dotyk ręki taty i jego łagodny głos. **Wszystko układa się dobrze, ponieważ moi rodzice są świadomi, że ja nie jestem niemy, a ja doświadczam, że oni nie są głusi".**

„Lekarz opowiedział o niezwykłej przygodzie młodego dyrygenta, który pewnego dnia ćwiczył z orkiestrą po raz pierwszy *Koncert na skrzypce i wiolonczelę* Jana Brahmsa. Na pulpicie miał rozłożoną partyturę. Już na początku wykonywania utworu zauważył, że zna nuty, które jakby wyskakiwały mu z partytury, zanim przewróci kartę. Nie mógł pojąć, skąd się to bierze, skoro dotychczas nie miał okazji zetknąć się bliżej z tym utworem. Po skończeniu próby udał się do domu i opowiedział matce o tym niezwykłym zdarzeniu. Jego mama była wiolonczelistką. (...) Nagły błysk w jej oczach zaświadczył, że rozwiązała tę zagadkę. Był to utwór, który całymi godzinami, z wielkim uporem ćwiczyła przed występem na koncercie. Działo się to wówczas, gdy jej syn miał sześć miesięcy (życia płodowego – przyp. red.). **Pamięć go nie zawiodła".**

Cytaty pochodzą z książki prof. Włodzimierza Fijałkowskiego „Jestem od poczęcia. Pamiętnik dziecka w pierwszej fazie życia", Częstochowa 2012

*Psychologia prenatalna dotyczy rozwoju człowieka przed urodzeniem oraz w okresie okołourodzeniowym. Wiele uwagi poświęca badaniu pamięci prenatalnej – dziecko przed urodzeniem stopniowo nabywa zdolności do uczenia się i zapamiętywania.

PEŁNIA ŻYCIA

fot. 123rf.com

Słodkości – mniam!

Dziecko potrafi przełykać płyn już od 11. tygodnia ciąży (krótko przed narodzinami potrafi „wypić" nawet litr dziennie). Kubki smakowe występują już w 7. tygodniu ciąży. Dzieci najchętniej połykają słodkie wody płodowe. Gorzkie i kwaśne niezbyt im smakują. Wpływ na smak wód płodowych ma dieta mamy – oznacza to, że preferencje smakowe mogą się kształtować już przed narodzeniem.

Prawo czy lewo?

Najwcześniejsze oznaki prawo- lub leworęczności można zaobserwować u dziesięciotygodniowego dziecka. Trzy tygodnie później ruchy jego rąk są celowe. Wtedy też zaczyna poruszać palcami.

Inteligencja (także emocjonalna)

W siódmym miesiącu życia płodowego dziecka rozwija się część mózgu odpowiedzialna za osobowość i inteligencję. Dziecko odczuwa niepokój, radość i lęk. Silne napięcie emocjonalne mamy może wpływać na jego aktywność, co wyraża się przyspieszeniem pracy jego serca. Podobnie nagłe oświetlenie brzucha matki zwiększa aktywność dziecka i powoduje zmianę pracy serca. Dziecko rozpoznaje zapachy, zaciska dłoń w piąstkę, czasem ma czkawkę i umie... zrobić zeza.

Indywidualista

Choć w trzecim miesiącu życia płodowego dziecko jest uzależnione od łożyska, które spełnia rolę układu oddechowego, pokarmowego i hormonalnego, to już teraz wykazuje w swym zachowaniu cechy indywidualne. Mimo że mierzy około 9 cm i waży zaledwie 30 g, to mięśnie jego twarzy przyjmują układ zgodny z odziedziczonymi cechami. Także już w trzecim miesiącu podciąga górną wargę, co jest wstępem do nauki ssania, oraz kołysze biodrami, zaciska pięści i marszczy brwi. Pojawiają się zawiązki paznokci i zębów mlecznych.

Wolę flet

Nienarodzone dziecko nie tylko słyszy dźwięki, ale też je rozróżnia. Nie przepada za hałaśliwą muzyką. Woli raczej niskie dźwięki, np. fletu, fagotu, wiolonczeli i kontrabasu.

Linie papilarne

Gdy dziecko ma 16 tygodni, na poduszeczkach palców jego rąk zarysowują się wyraźne bruzdy, tworzące charakterystyczny dla każdego człowieka i niepowtarzalny układ linii papilarnych. Odtąd już nikt nie pomyli dziecka z kimś innym. Linie papilarne to „dowód osobisty", którego nie da się podrobić.

Fot. Michael Clancy x2

RĘKA NADZIEI

Samuel Alexander Armas z Atlanty, którego rączkę widać na zdjęciu, cierpiał na rozszczep kręgosłupa – taką diagnozę postawiono w 14. tygodniu życia płodowego. Rodzice nie zgodzili się na sugerowaną im aborcję. Lekarz Joseph Bruner z zespołem z centrum medycznego przy Uniwersytecie Vanderbilt w Nashville przeprowadził operację, w wyniku której Sam urodził się zdrowy. Było to 19 sierpnia 1999 roku, kiedy Sam miał 21 tygodni.

Za pomocą cesarskiego cięcia dr Bruner wyjął macicę i zrobił w niej niewielkie nacięcie, przez które wykonał operację. Trzeba było do niej przygotować miniaturowe narzędzia chirurgiczne. Nici, których użyto, były cieńsze od ludzkiego włosa! Podczas operacji rączka Sama owinęła się dookoła palca lekarza. Dr Bruner stwierdził, że była to najbardziej wzruszająca chwila w jego życiu.

Czy wiesz że...

- W 1981 roku odbyła się pierwsza operacja wewnątrzmaciczna.
- Dzięki operacjom wewnątrzmacicznym można leczyć m.in. rozszczep kręgosłupa, przepuklinę przeponową, zespół przetoczenia krwi między bliźniakami (gdy jedno dziecko otrzymuje więcej tlenu i składników pokarmowych niż drugie), chorobę hemolityczną (to konsekwencja konfliktu serologicznego). W Polsce wiele tego typu operacji wykonuje się w Bytomiu.
- Dziecko przed narodzeniem jest zdolne do odczuwania bólu.
- Pierwsze receptory bólu pojawiają się w 7. tygodniu życia płodowego dziecka, a od 20. tygodnia są już obecne w całym ciele.
- Wiele badań dokumentuje zdolność płodu do reakcji na sytuację stresową. Badane dzieci nienarodzone reagują np. podniesionym poziomem hormonów stresu (kortyzolu, adrenaliny) po inwazyjnych procedurach medycznych (np. wymagających przekłucia igłą powłok brzusznych dziecka).
- Naukowcy wskazują na konieczność znieczulania dziecka nienarodzonego nie tylko ze względu na poszanowanie praw człowieka, które mu przysługują, ale również dlatego, że ból i związany z nim stres mogą mieć długotrwałe konsekwencje neurorozwojowe.

TERAPIE WEWNĄTRZMACICZNE

„Szczęśliwie wkroczyliśmy w okres, w którym płód może być uznany za naszego drugiego pacjenta do leczenia. (...) Uważamy, że to są najciekawsze czasy do wykonywania tego zawodu. Kto, jeszcze kilka lat temu, mógł przypuszczać, że moglibyśmy służyć płodowi jako lekarze?”.

American Journal of Law & Medicine, Vol. 9, nr 1, 1983, s. 1–29

Terapia płodu, czyli leczenie dziecka jeszcze w łonie mamy, jest dynamicznie rozwijającą się dziedziną medycyny prenatalnej. W ostatnich kilkunastu latach powstało wiele metod diagnostyki przedurodzeniowej pozwalających na dokładne, wczesne i zarazem bezpieczne wykrywanie wad rozwojowych u dzieci nienarodzonych.

Jednym z najważniejszych narzędzi jest ultrasonografia, stosowana w rutynowej opiece nad kobietami ciężarnymi. Postęp dotyczy również dokładniejszej diagnostyki molekularnej i genetycznej, dzięki czemu możliwe jest wczesne i dość dokładne diagnozowanie chorób dzieci w wieku prenatalnym. Liczbę maleńkich pacjentów wymagających leczenia w trakcie ciąży szacuje się na ok. 0,5% ogólnej liczby urodzeń, co w Polsce stanowi 2000 dzieci rocznie.

Wiele chorób, których terapie jeszcze jakiś czas temu były uznawane za eksperyment medyczny, teraz leczy się w oparciu o konkretne procedury. W Polsce operacje te są refundowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia i odbywają się w pięciu ośrodkach: w Bytomiu, Łodzi, Gdańsku i dwóch szpitalach w Warszawie. Dzięki rozwojowi terapii wewnątrzmacicznej, część wad uznawanych dotąd za ciężkie lub letalne (prowadzące do śmierci), staje się tzw. wadami naprawialnymi. Terapia płodu obficie korzysta z rozwoju technologicznego, który umożliwił m.in. rozwinięcie zabiegów z użyciem urządzeń o średnicy 3 milimetrów lub mniejszych!

Już w okresie prenatalnym w wytypowanych ośrodkach w Polsce można leczyć m.in. wady układu moczowego, bezwodzie i małowodzie, wielowodzie, wodogłowie wewnętrzne, nieimmunologiczny obrzęk płodu, wytrzewienie wrodzone, konflikt serologiczny i chorobę hemolityczną płodu, zespół podkradania w ciąży bliźniaczej, zwyrodnienie gruczołowo-torbielowate płuc, torbiele płodu czy rozszczep kręgosłupa.

„Obecnie jesteśmy szczęśliwymi mamami, które dostały szanse na wychowanie swoich pociech. Jest to możliwe dzięki temu, iż wcześniej przeszłyśmy zabiegi wewnątrzmaciczne. Operacje te nie tylko zwiększyły szanse na przeżycie naszych maleństw po porodzie, ale zahamowały rozwój wad, które mogłyby dokonać wielu spustoszeń w mózgu, nerkach czy płucach naszych nienarodzonych dzieci” – napisała Edyta Pędzińska, mama, cytowana we wstępie książki pt. *Terapia płodu* (Warszawa 2019).

Zapobieganie bólowi należy do podstawowych praw człowieka, przysługujących niezależnie od wieku – z tego powodu opieka należna wcześniakom powinna dotyczyć także płodów.

Naukowcy z oddziału anestezjologii z Soundmead Hospital w Bristolu w Wielkiej Brytanii w artykule „Pain and stress in the human fetus”, w: „Best Practice & Research Clinical Anaesthesiology”, Vol. 18, nr 2, 2004

modlitwa

Co możemy robić razem?

Podejmij modlitewną krucjatę w intencji poczętych dzieci
(krucjata.org)

* codzienna, wybrana modlitwa
* Msza św. i Komunia św. raz w miesiącu w dzień powszedni
* post w każdą środę

Dołącz do Duchowej Adopcji Dziecka Poczętego

* weź w modlitewną opiekę dziecko zagrożone aborcją oraz jego rodziców

Zorganizuj Tydzień Modlitw o Ochronę Życia (19–25 marca)

* zamów lub pobierz materiały z zazyciem.pro-life.pl
* módl się we wspólnocie, parafii, w rodzinie lub samemu w proponowanych intencjach

Zorganizuj nawiedzenie figury Matki Bożej Brzemiennej
z relikwiami św. Jana Pawła II w swojej parafii lub podczas rekolekcji

* zadzwoń do naszego biura
* zamów lub pobierz materiały potrzebne do rozmowy z księdzem proboszczem

Przyjedź na Pielgrzymkę Obrońców Życia Człowieka na Jasną Górę
(sobota przed 25 marca)

* w programie zawsze Msza św., ciekawe wykłady oraz Droga Krzyżowa.

edukacja

Co możemy robić razem?

Ucz siebie i innych

* oglądaj webinary z cyklu **„Spotkania o życiu”** (webinary.pro-life.pl)
* co tydzień zobacz **Projekt Life** – 5-minutowe nagrania o aktualnych wydarzeniach ze świata pro-life (youtube.com/psozc)
* zobacz **filmy z serii „Bez wyjątków”** – na YouTube i na bezwyjatkow.pl
* poznaj i korzystaj z **ekologiaprokreacji.pl** – to rzetelne źródło wiedzy na temat aborcji (przyczyny, skutki), in vitro, edukacji seksualnej, antykoncepcji...
* **czytaj Biblioteczki pro-life** – zobacz online: pro-life.pl/materialy-edukacyjne lub zamów bezpłatne książeczki (napisz na biuro@pro-life.pl lub zadzwoń 12 421 08 43)

Konkursy pro-life – weź udział lub polecaj

* plastyczny dla dzieci „Na początku była miłość – moja rodzina”
* artystyczny dla młodzieży „Pomóż ocalić życie bezbronnemu”
* akademicki na najlepsze prace licencjackie i magisterskie „Życie i godność”

Zamów, wydrukuj lub wypożycz wystawę pokazującą piękno życia
(10 roll-upów w rozmiarze 1x2 m lub plansze formatu A1) – pro-life.pl/wystawa.

Zapisz się na newsletter i bądź na bieżąco z naszymi inicjatywami i informacjami pro-life z Polski i ze świata (**pro-life.pl/newsletter**).

Polub nas na Facebook.com/psozc – bądź na bieżąco i udostępniaj posty.

Zamów i przeczytaj książkę pt. „Życie. Bez wyjątków”. Historie rodziców, którzy usłyszeli, że ich dziecko urodzi się chore. Ich losy różnie się potoczyły.

pomoc
Co możemy robić razem?

Zapisz w telefonie numer Telefonu Zaufania Pro-Life 798 636 493

* szczegóły na www.telefon-zaufania.pro-life.pl

Daj znać o naszym Funduszu Dziecka Chorego rodzicom wychowującym dzieci z niepełnosprawnością, którzy potrzebują wsparcia finansowego

* wsparcie 500 zł przez 10 miesięcy na leki, środki medyczne czy rehabilitację
* szczegóły na www.pro-life.pl zakładka „szukasz pomocy?"

Znasz mamę spodziewającą się narodzin dziecka, która potrzebuje pomocy? Powiedz jej o Funduszu Ochrony Macierzyństwa.

**Znasz kogoś, kto stracił dziecko w wyniku poronienia?
Może sam doświadczyłeś takiej straty?**

* dowiedz się, co zrobić – zasiłki, formalności
* pomóż sobie lub innym w przeżyciu żałoby – filmy na pro-life.pl
* zobacz *Kompendium wiedzy o pochówku dziecka zmarłego przed narodzeniem*

Wesprzyj nas w pomaganiu – możesz przekazać darowiznę – my zamienimy ją w konkretną pomoc i edukację.

* Bank Pekao SA Oddział w Krakowie 93 1240 4650 1111 0000 5150 8401
  Tytułem: darowizna na cele statutowe
  Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka
  ul. Krowoderska 24/1, 31–142 Kraków
* **1% – nr KRS: 0000140437**

znajduje się
w samym sercu orędzia
Jezusa Chrystusa.

Evangelium Vitae, 1

www.kluby.pro-life.pl

ISBN 978-83-944026-5-5